ולמחר הושון. שחזרו בהן ב"ש: קב ומחצה. ירושלמי שהן ז' לוגין ומילה ותומס מילה למדה מדברית והוא עומר לגלגולת עשירית המיפה שחייב בחלה כלכמיב[ד] ערישותיכם כדי עיסת מדבר[ה] והוסיפו שמות בירושלים? נמצא שם מדבריות נכנסות בחמש ירושלמיות ולוג הנאמר ומילה ותומס מילה עולין ללוג ירושלמי שהלוג מדברי שהה מילים נכנסין בחמשה מילים גדולים נמצא הלוג חסר מילה גדולה הן מילה ותומס מילה תחת מילה גדולה שהתומס הוא שמות מלבר [טופס[ו]] על המילה נמצאו שהה מילים גדולים שהן לוג גדול הרי הן שהה לוגים ירושלמי? הרי קב ומחצה: משהגדילו המדות. היא מדת לפורי שעודפ' שמות על ירושלמית? נמצאו הו' לוגין ה'[ז]: ה' רבעים. לוגין שהן רביעית הקב: חמשה ועוד חייבין. דסבר רבי יוסי מדה מדברית היו מילים גדולים משלנו והכי נמי א"ר יוסי בעירובין בפרק כיצד משתתפין (דף פג:) כמה שיעור חלי פרס שני מילים שוחקות והתם מפרש הא' ועוד אחד מכ' בנילה לכל מילה: הין. י"ב לוג: פוסלין. אם נפלו לתוכן קודם שנשלם אבל אם נשלם שוב אינו נפסל ואפילו המשך[ח] לתוכן אחרי כן אלף אמה[ט]: שחייב אדם בו. כלומר הין אינו לשון משנה אלא לשון תורה אלא כך שמעה מפי שמעיה ואבטליון ורבותי מפרשין [בלשון] משה רבינו ולבי מגמגם שהרי בכמה מקומות לא הקפיד על כך: שני גרדיים משער האשפות. במסכת עדיות[י] מפ' למה הוזכר שם אומותם ושם מקומם לומר שלא יתנע אדם עצמו מבית המדרש שאין לך אומנות פחותה מגרדי שאין מעמידין ממנו לא כהן גדול ולא מלך כדאמרינן בקדושין (דף פב) ואין שער בירושלים פחות משער האשפות והכריעו בעדותן כל חכמי ישראל: כל הנשים. הרוחות דס: דיין שעתן. לטמא טהרות משעת דאייתן ואילך: מפקידה לפקידה. למפרע בדקה היום ומצאתה טהורה ובדקה לסוף שבוע ומצאתה טומאה חושבין למגעה מבדיקה ראשונה ואילך שמא עם סילוק ידיה ראתה: מעת לעת ממעט על יד מפקידה לפקידה. שני זמנים הוזכרו בה למפרע להלן אחר הקל שבהן אם מפקידה לפקידה יתר על מעת לעת הלך אחר מעת לעת ואם מעת לעת יתר על מפקידה לפקידה הלך אחר הפקידה: ממעט על יד. ממעט אחריו: לסמוך. פלוגתא היא דב"ש וב"ה[כ] גבי מבילין נדרים ונדבות וסומכין ב"ט: כי קאמר רב הונא היכא דליכא פלוגתא דרבוותא. שלא מקומות שאמר רב הונא לא נחלקו בהן רבותיהן הראשונים. אבל סמיכה כל האבות ב"ד (ג) והנשיאים מיוסי בן יועזר עד הלל נחלקו בה במסכת חגיגה: הבוצר. ענבים לדורכן בגת דאילו הבוצר לעימוקין משקה היוצא מהם אין מכשירים אלא ניחא ליה: שמאי אומר הוכשרו. בין הנלקח מהן על גביהן ואע"ג דאזיל לאיבוד לאחר שעומת מן הסלים גזירה שמא יבאלרו בקופות מזופפות כדמפרש לקמיה[ל] (דף יח.): הא שתיק ליה הלל. ולא עמד במחלוקתו כדתניא בפרקין (שם) אותו היום היה הלל כפוף כו': מלכות הרשעה. רומי: פשטה. התחילו לומרן: הלל ושמעון. רבן שמעון בנו של הלל היה: ורבן גמליאל. הוא רבן גמליאל הזקן: ושמעון. הוא (ג) רבי שמעון הנהרג עם הרוגי מלכות והוא היה אביו של ר"ג דלעריה לרבי יהושע בן חנניה (ברכות פ"ד דף מ:) ושעשה מחלוקת עם ר"א בן הורקנוס (ב"מ פ"ד דף עו:): בפני הבית. בעוד הבית קיים: ק' שנה. אחרונים שלפני החורבן התחיל נשיאותו של הלל ופרנסו אלו ארבע דורות ק' שנה אלמא הלל קודם לחורבן ק' שנה: ואילו יוסי בן יועזר. קדים להלל כמה דורות במסכת אבות[מ]: אחתו

אלא הנך עוברות המבדיקה שחרית ואילך מטמאתן דהיינו מפקידה לפקידה. על יד. על כח מפקידה לפקידה הוא בא וממעטן כמו פוסל על ידו דימומות (לו.) וכן כרמה (נדה ב.). **ושמאי אומר שלא לסמוך.** ביום עוב (חגיגה טז.). אלא סומך עליהן מערב יום טוב ושותקן ביום טוב דלא בעינן תכף לסמיכה שתיעה [שם יז.]. שהסמיכה אסורה מטום שבות שבכל כמו היום סומך עליו משמתם בנעלי חיים ואתן אין רוכבין על גבי בהמה (ביצה יט.). מטום שבות דתנן אלו הן מטום שבות בא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה (ביצה לו:) והאי נמי משמתם בנעלי חיים הוא שסומך עליה בכל כמו כדאמרינן לקמן [חגיגה טז:]. **הבוצר לגת.** לדרכן בגת ולעשות מהן יין. **שמאי אומר הוכשר.** לענין עומתאה בשקה המלף הוחלו ולכך הן עומדין ניחא ליה בשמי דנפקי מיניהו [ע"ז לט:]. דאע"ג דלא ניחא ליה בשקה היוצא מהם דהא לאיבוד אזלי גזירא לה מיליאות שבת (שבת יח.) [מטום גזירה] שמא יבאלרו בקופות מזופפות [חולין לו:]. [המשך בעמוד ב]

אלא שלמה גזר לקדשים. מימה דבפ"ק דפסחים (דף יט. ושם) קאמר רבי עקיבא שכיון שאין טומאת ידים במקדש ופריך ולימא שאין טומאת ידים וכלים במקדש ומשני רב יהודה ידים קודם גזירת כלים נשמע א"ל רבה[מ] והא תרוייהו בו ביום גזרו דתנן הספר והידים והכלים כו' והשתא מאי קפריך רבה[מ] והא ידים דקדש דמיירי התם שלמה גזר וכלים גזרו בי"ח דבר ויש לומר דר"ע אי"ח דבר קאי שהיה ממדש וה"ק שכיון שבשעתקו בי"ח דבר בדיני ידים שלא רצו לגזור טומאת ידים במקדש ורב יהודה דאמר ידים קודם גזרת כלים נשמע דהיינו[מ] מימי שלמה ולהכי לא נקט ר"ע אלא ידים משום דלעולם הוי (ד) זה זכות במקדש אפילו בימי שלמה אפילו הכי חוזר ומקשה לו רבה[מ] והא תרוייהו בו' משום דלא משמע ליה לישנא הכי:

שלמה גזר בו'. והשתא לא הוי צריך לשנויי דאיתנו גזור ולא קבלו מיניהו אלא אינהו גזור לתלות בו' ואילפא קאמר דידים דגזור שלמה מחלתן לטריפה אלא משמע ליה דקאי אילפא אי"ח דבר [מ"ר]:

שמאי אומר מקב לחלה הלל אומר מקביים. בירושלמי[מ] מפרש טעמא דשמאי והלל משום דאיפה י"ח קבים ועשירית מלבר הייו ג' קבין ומאותו שיעור צריך להפרים חלה להלל ושמאי סבר דצריך ג' חלות לעומר שהיו עושין ממנו ג' אכילות אחת בבוקר ואחת בערב וכשיעור אכילה אחת חשיב שמאי עיסת מדבר: **רבי** יוסי אומר ה' פטורין ה' ועוד חייבין. דקסבר דאשית ערישותיכם שכשיפרים חלה שעדיין ישאר כדי עיסת מדבר ואור"ת דאין למחוק בפרק כלל גדול (לקמן דף טו:) ובפ' אלו עוברין (פסחים דף מח:) דמייתי התם ממשה רבעים ועוד חייבין בחלה לחמיא כר' יוסי[מ]:

אלא שלא דנו דיני נפשות. מימה דוקמת ועלית אל המקום דדרשינן מיניה (סנהדרין יד: פז.) מלמד שהמקום גורם לא כתיב אלא בזקן ממרא ובזקן ממרא גופיה לא כתיב אלא בהמרתאו שנאמר עליהם במקומן אבל לדונו יכול[מ] אע"פ שאין ב"ד הגדול בלשכת הגזית ואין נראה לומר דבעינן שיהיו במקומן בשעת עבירה כמו בזקן ממרא דהא בזקן ממרא לא על המרתאו נבד מיחייב אלא עד שיחזור לעירו ועשה כהוראתו והא לא כתיב מקום ועוד דלא מצינו בשום מקום שהיו בודקין אם היו ב"ד בלשכת הגזית בשעת עבירה אם לאו[מ]: אחתו

אלא שלמה גזר לקדשים. ואתו אינהו וגזור אף לתרומה [גופא אמר רב יהודה אמר שמואל] י"ח גזרו וב"ח נחלקו והתניא הושון בו ביום נחלקו ולמחר הושון גופא אמר רב הונא בג' מקומות נחלקו שמאי והלל[מ] שמאי אומר מקב חלה והלל אומר מקביים וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא[ב] קב ומחצה חייב בחלה משהגדילו המדות אמרו חמשת רבעים קמח חייבין בחלה ר' יוסי אומר ה' פטורין ה' ועוד חייבין ואידך[ג] הלל אומר מלא הין מים שאובים פוסלים את המקוה[ד] שחייב אדם לומר בלשון רבו שמאי אומר תשעה קבין וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה עד שבאו ב' גרדיים משער האשפה שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון[ה] ששלשה לוגין מים שאובין פוסלים את המקוה וקיימו חכמים את דבריהם ואידך[ו] שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן והלל אומר מפקידה לפקידה ואפילו לימים הרבה וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא[ד] מעת לעת ממעט ע"י מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעט על יד מעת לעת ותו ליכא והאיכא[ז] הלל אומר לסמוך ושמאי אומר שלא לסמוך כי קאמר רב הונא היכא דליכא פלוגתא דרבוותא בהדייהו והאיכא[ח] הבוצר לגת שמאי אומר הוכשר והלל אומר לא הוכשר בר מיניה דהתם קא שתיק ליה הלל לשמאי: יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו טומא' על ארץ העמים ועל כלי זכוכית: והא רבנן דשמנים שנה גזור[ט] דאמר רב כהנא[י] כשחלה ר' ישמעאל בר' יוסי שלחו לו ר' אמור לנו ב' וג' דברים שאמרת (מ) (לנו) משום אביך שלח להם כך אמר אבא ק"פ שנה עד שלא חרב הבית פשטה מלכות הרשעה על ישראל פ' שנה עד שלא חרב הבית גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית מ' שנה עד שלא חרב הבית גלתה לה סנהדרין וישבה לה בחניות למאי הילכתא א"ר יצחק בר אבדימי לומר שלא דנו דיני קנסות דיני קנסות ס"ד אלא אימא שלא דנו דיני נפשות וכי תימא בפ' שנה נמי אינהו הוו והתניא הלל ושמעון גמליאל ושמעון נהגו נשיאותן (לפני[מ]) הבית מאה שנה ואילו יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן הוו קדמי טובא אלא

מסורת הש"ס עם הוספות

א) עדיות פרק א מ"ב, ב) עדיות פרק...ג מ"ג, ג) נכלכות דף מז. וש"נ, ד) עדיות פ"א מ"א נדה כ., ה) חגיגה דף טז. ו) לקמן יח. ע"ז לט: חולין לו:, ז) ע"ז דף פ:, ח) במדבר טו כ, ט) עירובין פג., י) שם ע"א, כ) מקוואות פ"ז מ"ג, ל) [מתוספתא פ"א] עיין מהרש"א, מ) פ"א מ"ד ומ"ב, נ) [וע"ע תוס' עירובין פג: ד"ה שנעה ותוס' פסחים מח: ד"ה ממשמ], ס) [וע"ע תוס' ע"ז ח: ד"ה מלמד כו' ותוס' סנהדרין יד: ד"ה מלמד].

רבינו חננאל

אמר רב יהודה בי"ח דבר נחלקו וב"ח גזרו ואסיק ב"ח שנחלקו בו ביום למחר הושון: אמר רב יהודה אמר שמואל בג' מקומות נחלקו שמי והלל שמי אומר מקב חלה כו' וכולן מפורשים במשנתנו בתחלת עדיות והיא מסכת בחידתא: ארץ העמים יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזרו על

רב נסים גאון

מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה. שיעור ההין י"ב לוג והקב יש בו ד' לוגין הנה בט' קבין ל"ו לוג ופירושן מבואר במס' עדיות ובתלמוד בפרק ערבי פסחים וקבא מגלן דאדבע לוגי הויא דתניא (עדיות פ"א) הלל אומר מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה וכמה הין י"ב לוג שמי אומר ט' קבין שהן ל"ד לוג אלמא קבא ארבעה לוגי הויא ולוגא מגלן דאדבעה רביעתא הויא דתניא (מנחות דף פו) הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין לוג וחצי לוג ורביעית אלמא לוג ארבעה רביעיתא הויא ובגמרא דשתי מדות אמרו (שם דף פט) והין תריסר לוגי הוי דכתיב יהיה זה זה בגימטריא י"ב לוגי הואי:

הגהות הב"ח

(מ) גמ' וג' דברים שאמרת משום כל"ל ומיכא לנו נמקק ל: (ב) רש"י ד"ה כי קאמר וכו' אמנם ב"ד עם הנשיאים וכו' במסכת חגיגה כ"ג פ' אין דורשין דף טז סוף ע"ש: (ג) ד"ה ושמעון הוא שנקרא רשב"ג הנהרג עם הרוגי: (ד) תוס' ד"ה אלא וכו' הי זכות זה נמקדש:

הגהות וציונים

א) עיין שפת אמת ופני יהושע שביאורו הזו"א והמסקנא: ב) [צ"ל בפני] (גלילן): ג) כ"ה בכת"י וברע"ב עדיות פ"א מ"ב: ד) נמצאו הו' לוגין חמש שהן ה' רביעי הקב שהקב ד' לוגין כצ"ל וכ"ה בפי' הברטנורא [אולם לפי הגה' מהרש"ל לוגין ה' הוא ס"ד כאשר לפנינו וכ"ע ובד"ה ה' רבעים צריך למחוק אות ה' וכ"ה בדפוס ישן] (גלילן): ה) צ"ל השלישי (בן ארי' וכ"ה ברע"ב) עיין רש"ש, ובשיטה המיוחסת להר"ן התניק פירש"י ואפי' המשיך כו' אקודם שנשלם השיעור ומיושב קושיתם לפי"ז: ו) צ"ל דשמאי והלל (גלילן): ז) בכת"י לקמן: ח) לפנינו שם רבא: ט) נדצ"ל היינו: י) לא נמצא לפנינו (רש"ש) וכן כתבו תוס' הרא"ש וחי' הר"ן בשם ירושלמי (בתוס' הרא"ש איתא ירושלמי חלה) ומלאכת שלמה עדיות פ"א מ"ב הביאו בשם גמ' כת"י על עדיות: כ) נדצ"ל יכולים (באה"מ): ל) אולם המהרש"א מקיים הגירסא דלפנינו בגמ' ע"י"ש בח"א:

עין משפט נר מצוה

קיד א מ"י פ"ט מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה ח:

קטז ב מ"י פ"ו מהלכות בכורים הלכה ט: עשין קמא טור שו"ע או"ח סימן מו סעיף ג וטור שו"ע יו"ד סימן שכד סעיף ל:

קטז ג מ"י פ"ד מהלכות מקוואות הלכה ב: סמג עשין רמח טור שו"ע יו"ד סימן רא סעיף טו:

קיז ד מ"י פ"ג מהלכות טומאת מאכל ומשקה הלכה ד: סמג עשין רמג:

גליון הש"ם

[מכמ"ש גמרא דאמר רב כהנא בשחלה ר' ישמעאל בר' יוסי. ע' פסחים קיח ע"ב (גמרא ע"ר כהנא בשחלה ר' ישמעאל בר' יוסי)]:

ליקוטי רש"י

[ההתחלה בדף יד:]

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן. אם לאחה דם לי לנו אם טמאת מרומה וטהרות שהגע בהן משעת לאייה ואילך ולא אמרי' כי היכי דהשתא אישתמה דם בגיית סתילון לי הוה בדקה נמי מקמי הכי הוה אישתמה וכומלי בית הרחם הטמידוהו וקיימא לן בפ' יוצא דופן (נדה מ.) כל הנשים מטמאות בגיית הסילון. **מפקידה** לפקידה. בדקה עכמה לאחר בשבת ומצאתה טהורה ולילה רביעי בדקה ומצאתה טמאה מיהשין ומטמאה מספק כל הסהרות שנתעבקה בהן משעת בדיקה אחר בשבת דשמא עם סילוק ידיה לאחה וכומלי בית הרחם הטמידוהו. **ואפי' לימים הרבה.** בין בדיקה לאשוה לשיה מטמאין כל הטהרות שנתעבקה בהן בימים אבל הך דמקמי בדיקה קמייתא טהורות הה בשבדקה עכמה מצאתה טהורה. **לא בדברי זה.** שהסמיך יותר מדאי דולאי כולי האי ימים רבים לא מוקמי ליה כולאי בית הרחם. **ולא בדברי זה.** שמקל יותר מדאי. **אלא מעת לעת ממעט על יד מפקידה לפקידה.** שאם יש ימים הרבה בין פקידה לפקידה לא מטמאין לה לכולהו טהרות דבין ובין אלא אותם שנתעבקה בהם מאמעול בשעה הוא וטעמייהו דרבנן מפרש לקמן בגמרא ומצא מעת לעת ממעטת זמן מפקידה לפקידה. **ומפקידה לפקידה ממעט על יד מעת לעת.** שאם היה זמן מפקידה לפקידה מועט מזמן מעת לעת הולכין אחריו לחקל כגון בדקה עכמה שחרית ומצאתה טהורה ומזרה ובדקה ערבית ומצאתה טמאה דאמרי' לקמן ממתני' (נדה יח.) פעמים ברוכה להיות בודקה שחרית ובין הטמאות לא מטמאין טהרות של ליל אמש דהא בדקה שחרית ומצאתה טהורה ולילה לעיל אמש דהוי לם מאמאן בהאי שעתא

קיד ב מ"י פ"ט מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה ח:

קטז ב מ"י פ"ו מהלכות בכורים הלכה ט: עשין קמא טור שו"ע יו"ד סימן שכד סעיף ל:

קטז ג מ"י פ"ד מהלכות מקוואות הלכה ב: סמג עשין רמח טור שו"ע יו"ד סימן רא סעיף טו:

קיז ד מ"י פ"ג מהלכות טומאת מאכל ומשקה הלכה ד: סמג עשין רמג:

אתו מיקן כלום אפי׳ לפי המקנה דהא ליכא למימר דמעיקרא גזור אזור אגושא לשרוף כו׳. וקשה דמכלי זכוכית לא זכוכית לא שורפים לא שורפים כדאמרינן לקמן[ב] דעבוד רבנן היכרא דלא לשרוף עליה תרומה וקדשים וי״ל דדוקא בטומאת גבן אמר לקמן דאין שורפין תרומה וקדשים דאינו טמא אבל שאר טומאות הטמאין מתורת כלי חרס שפיר שורפים תרומה וקדשים דהא דמו לגמרי לכלי חרס וכן בגלאי הכי איירין לפרש כן לקמן[ב] ולספרים דגרסי הכא אלא מעיקרא גזור ולא קבלו מייניהו ואתו רבנן דשמוים שנה וגזרו וקבלו מייניהו למימרא דאדא גזרה הוא לשרוף והאמר אילפא כו׳ אמר אי שפיר דכלי זכוכית נמי בטיטא קמא מיקן: **ואאוירא** לתלות. תימה דתנן במסכת אהלות (פ״ב מ״ג) אלו מטומאין בגגא ובמשא ולא באהל עצם כשעורה ואדם העמים[ג] ו״ל דהתם מיירי כגון שהביא עפר מארץ העמים לארץ ישראל אי נמי כר׳ שמעון דאמר[ד] קברי עכו״ם אין מטומאין באהל אלא אדם העמים יותר מקבריהם ועוד מיקן[ה] דהתם מיירי כגון שהביא עפר מארץ העמים לארץ ישראל אי נמי כר׳ שמעון דאמר[ד] קברי עכו״ם אין מטומאין באהל אלא אדם העמים ועוד מיקן[ה] שגזרו על אוירה אלא על גושא אבל וכן משמע מדקאמר על גושא לתלות ועל אוירה ולא כלום ואמאי קאמר ועל אוירה ולא כלום דאמר דמעיקרא גזרו על תרוייהו לתלות ולבסוף גזרו על גושא לשרוף ועל אוירה דקאי קאי אלא אדם משום דמוכח מממיתין דאהאלות דמתאלה כשגזרו על גושא לא גזרו על אוירה והא דבעי בגזיר בפרק כהן גדול (דף מד: וש״ס) ארץ העמים משום אוירה גזרו עליה או משום גושא גזרו עליה הא פשיטא דאאוירה נמי גזרו דקאמר הכא אלא התם ה״פ משום אוירה (ג) גזרו עליה שלא יכנס באויר ארץ העמים בשום ענין אפי׳ ע״י שידה מיבה ומגדל או משום גושא שהוא מאהיל על הגוש אבל כשאינו מאהיל על הגוש כגון ע״י שידה מיבה ומגדל טהור[ב]: **על** ששה פפקות שורפין.

אמר ר״י דאפי׳ איכא פפקות יותר שמולפין את התרומה עליהן כגון סכבות ופרעות[ג] וכיוצא בהן הכא לא חשיב אלא הנהו דתקינו בתושפא: **על** פפק בית הפרם. נראה לר״י דמיירי בשדה שנמדה בה קבר דטהור מדאורייתא ולא חיישינן לעצם כשעורה ולא הוי אלא מדרבנן אבל שדה שאבד בה קבר הוי פפיקא דאורייתא כדמוכח במס״ק (ד׳ ה:) וא״כ לתכמים אמאי קאמרי אף פפק מגע בראשו היחיד תולין והתנן בפ׳ ו׳ דטהרות[ד] דכל פפקות בראשו היחיד טמא: **ועל**[ה] בגדי עם הארץ. דגזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם ואפילו רוק שלו טמא דאמר בפ׳ בתרא דחגיגה (ד׳ כב.) גזירה משום ליטורא דעם הארץ ואפילו טמא מת רוק שלו אינו טמא אלא שעשאוהו כזב לגד מהיסטו ומדרס אלא גזרו עליו כדתנן במסכת טהרות (פ״ז משנה ו) דקתני התם בגדים שנכנסו לבית אין טמא אלא מקום רגלי הבגדים ומה הן מטמאין אוכלים ומשקין אבל כלי חרס המוקף למיד פתיל ומסכנות ומושבות טהור ואם יש עמהן נכרי או אשה הכל טמא ובהגיזקין (בגמ׳ דף קא: וש״ס) משמע נמי הכי דפריך וליחוש שמא תפיטום אשמא מה משמע דהוא אינו מטמא בהיסטו ועל פפק רוקין נמי דקאמר[ה] דמיישינן שמא של עם הארץ הן שרוקו טמא הייט כדפרישית ולא כפ״ה דפירש דבגד ע״ה טמא דמיישינן שמא ישבה עליו אשתו נדה: **ועל** פפק מי רגלי אדם שבגגד מי רגלי בהמה. פ״ה דפפק פפיקא הוא וקשה דבפרק בנות כותים (שם דף לג: וש״ס) תנן דאין שורפין עליהן תרומה מפני שטומאתן בספק ורמיינהו על ו׳ פפקות שורפין כו׳ ומשני דמתני׳ דהתם מיירי דאיכא פפק פפיקא ומש״ה אין שורפין ולפירוש הקונטרס הא על פפק מי רגלי אדם שורפין אע״ג דהוי פפק פפיקא ונראה לר״י דנקט מי רגלי בהמה משום דכשהן זה אצל זה הן מיכרות טפי שהן של אדם ואיכא אלא פפק אחד: **אלמה** תנן אלו חוצצין בכלים. ואיכא למימר דהתיא טמילה בכלים מדשיים מיירי כשקומים מן הנכרים כדאמר בפוף מסכת ע״ז (דף עה:) דלריכי טבילה דהא קתני סיפא בפ״ט דמסכת מקוואות (משנה ה) על השלחן ועל הטבלא ועל הדרגש (ועל הדובקין) מוקמין: **ורבי** מאיר היא דאמר הכל הולך אחר המעמיד. ובפרק במה אשה (לקמן דף עט:) דקתני שהיה רבי נחמיה אומר בטבעת הלך אחר מותמה בעול הלך אחר שמלוין בטולם הלך אחר שליטתיו כו׳ וחכמים אומרים הכל הולך אחר המעמיד לא מייתי הכא דהכא קרי מעמיד זה[ה] מה שמומנין לתוכם והתם קרי מעמיד דבר המעמיד כלי עלמו כגון עמודי סולם שמחברים את השליטה: **וחכמים** מטהרין. ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דרבי מאיר סבר הכל הולך כו׳ דילמא הא דתמנא ר׳ מאיר משום דחשיב שתיתה מעלייתא ומטמא מדין כלי זכוכית ולא מדין כלי מתכות וחכמים לא משבו ליה שתיתה מעלייתא ולכך מטהרים לגמרי ויש לומר דמשתבר ליה דלכולי עלמא הוי שתיתה מעלייתא ופליגי דר׳ מאיר מטמא טומאה דאורייתא מדין כלי מתכות דסבר הכל הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרין מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא טמא לפי שגזרו על כלי זכוכית דשתיתה מעלייתא היא אבל אין לפרש דרבנן מטהרין

אתו אינהו גזור אגושא לשרוף והאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ׳ שנה גזור אאוירא לתלות למימרא[ו] דחדא גזירתא הוה לשריפה[ז] והאמר אילפא ידים תחלת גזירתן לשריפה ידים הוא דתחלת גזירתן לשריפה הא מידי אחרינא לא אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ׳ שנה גזור אגושא לשרוף ואאוירא לתלות ואכתי באושא גזור[ח] דתנן[ט] על ו׳ ספקות שורפין את התרומה על ספק בית הפרם ועל ספק עפר הבא מארץ העמים[י] ועל ספק בגדי עם הארץ ועל ספק כלים הנמצאין ועל ספק הרוקין ועל ספק מי רגלי אדם שבגגד מי רגלי בהמה[יא] על ודאי מגען (ועל[יב]) ספק טומאתן שורפין את התרומה ר׳ יוסי אומר אף על ספק מגען ברה״י שורפין וחכ״א ברה״י תולין ברה״ר טהורין ואמר עולא אלו ו׳ ספיקות באושא התקינו אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דשמנים שנה גזור אידי ואידי לתלות ואתו באושא גזור אגושא לשרוף ואאוירא כדקאי קאי[יג] כלי זכוכית מ״ט גזור בהו רבנן טומאה א״ר יוחנן[יד] אמר ר״ל הואיל ותחלת ברייתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס אלא מעתה[טו] לא תהא להן טהרה במקוה אלמה תנן[טז] ואלו[יז] חוצצין בכלים הזפת והמור בכלי זכוכית הכא במאי עסקינן כגון שניקבו והטיף לתוכן אבר ור״מ היא דאמר[יח] הכל הולך אחר המעמיד[יט] דתניא[כ] כלי זכוכית שנקבו והטיף לתוכן אבר אמר רבן שמעון ב״ג ר״מ מטמא וחכמים מטהרין אלא מעתה לא

תורת כלי מתכות עליו: **אלא** מעתה. הואיל ושוינהו ככלי חרס: נתר

על ששה פפקות שורפין.

על פפק בית הפרם. נראה לר״י דמיירי בשדה שנמדה בה קבר דטהור מדאורייתא ולא חיישינן לעצם כשעורה ולא הוי אלא מדרבנן אבל שדה שאבד בה קבר הוי פפיקא דאורייתא כדמוכח במס״ק (ד׳ ה:) וא״כ לתכמים אמאי קאמרי אף פפק מגע בראשו היחיד תולין והתנן בפ׳ ו׳ דטהרות[ד] דכל פפקות בראשו היחיד טמא: **ועל**[ה] בגדי עם הארץ. דגזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם ואפילו רוק שלו טמא דאמר בפ׳ בתרא דחגיגה (ד׳ כב.) גזירה משום ליטורא דעם הארץ ואפילו טמא מת רוק שלו אינו טמא אלא שעשאוהו כזב לגד מהיסטו ומדרס אלא גזרו עליו כדתנן במסכת טהרות (פ״ז משנה ו) דקתני התם בגדים שנכנסו לבית אין טמא אלא מקום רגלי הבגדים ומה הן מטמאין אוכלים ומשקין אבל כלי חרס המוקף למיד פתיל ומסכנות ומושבות טהור ואם יש עמהן נכרי או אשה הכל טמא ובהגיזקין (בגמ׳ דף קא: וש״ס) משמע נמי הכי דפריך וליחוש שמא תפיטום אשמא מה משמע דהוא אינו מטמא בהיסטו ועל פפק רוקין נמי דקאמר[ה] דמיישינן שמא של עם הארץ הן שרוקו טמא הייט כדפרישית ולא כפ״ה דפירש דבגד ע״ה טמא דמיישינן שמא ישבה עליו אשתו נדה: **ועל** פפק מי רגלי אדם שבגגד מי רגלי בהמה. פ״ה דפפק פפיקא הוא וקשה דבפרק בנות כותים (שם דף לג: וש״ס) תנן דאין שורפין עליהן תרומה מפני שטומאתן בספק ורמיינהו על ו׳ פפקות שורפין כו׳ ומשני דמתני׳ דהתם מיירי דאיכא פפק פפיקא ומש״ה אין שורפין ולפירוש הקונטרס הא על פפק מי רגלי אדם שורפין אע״ג דהוי פפק פפיקא ונראה לר״י דנקט מי רגלי בהמה משום דכשהן זה אצל זה הן מיכרות טפי שהן של אדם ואיכא אלא פפק אחד: **אלמה** תנן אלו חוצצין בכלים. ואיכא למימר דהתיא טמילה בכלים מדשיים מיירי כשקומים מן הנכרים כדאמר בפוף מסכת ע״ז (דף עה:) דלריכי טבילה דהא קתני סיפא בפ״ט דמסכת מקוואות (משנה ה) על השלחן ועל הטבלא ועל הדרגש (ועל הדובקין) מוקמין: **ורבי** מאיר היא דאמר הכל הולך אחר המעמיד. ובפרק במה אשה (לקמן דף עט:) דקתני שהיה רבי נחמיה אומר בטבעת הלך אחר מותמה בעול הלך אחר שמלוין בטולם הלך אחר שליטתיו כו׳ וחכמים אומרים הכל הולך אחר המעמיד לא מייתי הכא דהכא קרי מעמיד זה[ה] מה שמומנין לתוכם והתם קרי מעמיד דבר המעמיד כלי עלמו כגון עמודי סולם שמחברים את השליטה: **וחכמים** מטהרין. ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דרבי מאיר סבר הכל הולך כו׳ דילמא הא דתמנא ר׳ מאיר משום דחשיב שתיתה מעלייתא ומטמא מדין כלי זכוכית ולא מדין כלי מתכות וחכמים לא משבו ליה שתיתה מעלייתא ולכך מטהרים לגמרי ויש לומר דמשתבר ליה דלכולי עלמא הוי שתיתה מעלייתא ופליגי דר׳ מאיר מטמא טומאה דאורייתא מדין כלי מתכות דסבר הכל הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרין מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא טמא לפי שגזרו על כלי זכוכית דשתיתה מעלייתא היא אבל אין לפרש דרבנן מטהרין

אתו אינהו גזור אגושא לשרוף והאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ׳ שנה גזור אאוירא לתלות למימרא[ו] דחדא גזירתא הוה לשריפה[ז] והאמר אילפא ידים תחלת גזירתן לשריפה ידים הוא דתחלת גזירתן לשריפה הא מידי אחרינא לא אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ׳ שנה גזור אגושא לשרוף ואאוירא לתלות ואכתי באושא גזור[ח] דתנן[ט] על ו׳ ספקות שורפין את התרומה על ספק בית הפרם ועל ספק עפר הבא מארץ העמים[י] ועל ספק בגדי עם הארץ ועל ספק כלים הנמצאין ועל ספק הרוקין ועל ספק מי רגלי אדם שבגגד מי רגלי בהמה[יא] על ודאי מגען (ועל[יב]) ספק טומאתן שורפין את התרומה ר׳ יוסי אומר אף על ספק מגען ברה״י שורפין וחכ״א ברה״י תולין ברה״ר טהורין ואמר עולא אלו ו׳ ספיקות באושא התקינו אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דשמנים שנה גזור אידי ואידי לתלות ואתו באושא גזור אגושא לשרוף ואאוירא כדקאי קאי: [ד]כלי זכוכית מ״ט גזור בהו רבנן טומאה א״ר יוחנן[יד] אמר ר״ל הואיל ותחלת ברייתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס אלא מעתה[טו] לא תהא להן טהרה במקוה אלמה תנן[טז] ואלו[יז] חוצצין בכלים הזפת והמור בכלי זכוכית הכא במאי עסקינן כגון שניקבו והטיף לתוכן אבר ור״מ היא דאמר[יח] הכל הולך אחר המעמיד[יט] דתניא[כ] כלי זכוכית שנקבו והטיף לתוכן אבר אמר רבן שמעון ב״ג ר״מ מטמא וחכמים מטהרין אלא מעתה לא

עין משפט נר מצוה

קיח **א** ממי׳ פי״ח מהלי׳ טומאת מת הלכה ז ג:

קיט **ב** **ג** ממי׳ פי״ג מהלכות אבות הטומאות הלכה יג:

קכ **ד** **ה** **ו** ממי׳ פי״ח מהלי׳ כלים הלי׳ ה:

גליון הש״ס

גמ׳ **ועל** פפק בגדי עה״ה. עי׳ לקמ דף לד ע״ש תוד״ה חוטו: שם **דתנ׳ כלי** זכוכית. עיין פרק נתרל דכלים מ״ג: תוס׳ ד״ה **ואאוירא** וכו׳ וי״ל דהתם מיירי כגון שהביא עפר. עי׳ סנהדרין דף יב ע״ל תוס׳ ד״ה מושמין:

ליקוטי רש״י

[שייך לע״א]

כשחלה רבי ישמעאל ברבי יוסי שלחו לו כו׳. בהרבה מקומות בש״ס מלינו שלא לו רבי לרבי ישמעאל ברבי יוסי במלין כן והדברים שהשיב לו כאן לא השיב לו פעם אחרת ושמא תלאים הרבה אלה רבי ישמעאל וכבל פעם ופעם שלא לו רבי והוא משיב לו אי נמי מולן השיבן בפעם אחת ובש״ס סידרן במסכתות כל אחת על מקומה [רשב״ם פסחים קיח: ועי׳ במלא הרועים כאן]. **פשטה.** שלטה מלכות רומי [ע״ז ח:]. **גלתה לה סנהדרין.** מלשכת הגזית [ר״ה לא.]. **בחנויות.** מקום בהר הבית ותנות שמו [ע״ז שם]. בתנות מקום היה מיוחדים וכן שמו [סנהדרין מא. רש״ש ברש״שן]. תנויות עשו לסם בהר הבית ומשנו שם [ר״ה שם]. **דיני קנסות.** חומם ומפתה ושלשים של עבד שמתנה תורה קנסה אחת ליקר ולזולל ומאחר שלא יעבו מלשכת הגזית לא דנו ומעלו דיני קנסות דכתיב בתשלומי כסף שהוא קנס אשר יתישון אלהים דהיינו מומתין ומומכין בשם רבי דסנהדרין ומי שאינו סמוך אינו דן דיני קנסות [ע״ז שם]. **דיני קנסות ס״ד.** וכי לשכת הגזית גורמת לדיני קנסות. **שלא דנו דיני נפשות.** שאין דיני נפשות בכל מקום אלא בעוד שסנהדרי ושבת מלשכת הגזית שנאמר (דברים יז) וקמת ועלית אל המקום אלמד שהמקום גורם ומין לחזור דנפשי רוצחים ולא היו מספיקין לדון עמדו וגלו משם [סנהדרין שם]. דאין דנין דיני נפשות אפילו בסנהדרין קטנה שבכל עיר אלא תחן שהיה סנהדרין גדולה מיושבת ומקום המיוחד לה והוא לשכת הגזית [ע״ז שם].

[ע״כ שייך לע״א]

גזור אגושא. מגע ומשא ולא אהל כגון אם אהלה עליו כדאמרי׳ בפ׳ ב׳ דאהלות (מ״ג). **ואאוירא.** שיהא הנכנס לאוירה טמא ואפי׳ לא נגע ולא הטיט את גושה [נ״שיך ח:]. **לתלות.** לא אוכלין ולא שורפין [לעיל יד:]. **באושא.** שגלתה סנהדרין לאושא כדאמרינן בריש הנה (לא). עבר גזירת גלתה סנהדרין כו׳ מיבנה לאושא מאושא כו׳ [ב״ב כח.]. כשהיתה סנהדרין לשם לאושא היא אחת מעבר גזירת שגלתה סנהדרין כדאיתא בגמ׳ דאם הנה (לא). כשהיה הנשיא דר בו היתה סנהדרין עמו וכשמתבלבל הוא או בנו למקום אחר גולה היתה אחריו יבנה מימי רבן יוחנן אושא מימי רבן גמליאל וחזרו מאושא ליבנה ומימי רבן שמעון בנו חזרו [לאושא] כדאמרי׳ בפ׳ בגדיי עם הארץ. כלומר על בגדי עם הארץ אם נגעו בה בטרפה משום שמא עמא הייה [נדה לג:]. שמא יטבה בהן לאשמו נדה והרי הן מדרס הגדה הכי מפרש לה בפ׳ השומט [חגיגה יח:]. **ועל** פפק הרוקין. לומר שמא של זב או של נדה הן ורוקין אבל הטומאה הן לטמא אדם לכתיב (ויקרא טו) וכי ירוק הזב [פסחים יט:]. **כלי זכוכית.** דלא כתיב בתוריתא טומאה [לעיל יד:]. **אלא מעתה לא תהא להן טהרה במקוה.** כלי חרס אין לו טהרה בטבילה לכתיב שאין לו טהרה אלא שמרטו [לקמן פד. ע״ש בגליון]. **אבר.** טיפרא לקטום את הנקב. **ר״מ מטמא.** לומר שמזרו לטומאתן יבנה ואף על פי שלא נגעו שוב בטומאתה ואף על פי שאין כלי זכוכית חוזרין לטומאתן יבנה כדאמר בפרק קמא דשבת (מח.) שלא גזרו חזרה טומאה בכלי מתכות הוי מתר הואיל ואתאבר מעמידו בכלי מתכות דמו דהכל הולך אחר המעמיד [ר״ה יט.]. **וחכמים מטהרין.** דעיקרו כלי זכוכית הן ולא חזי בתר המעמיד, עניין אחר, כלי זכוכית מטהרין דרבנן שאין לו לחזור לאבר וכו׳ [ר״מ] מטומאן טומאת כלי מתכות דאורייתא אם נגע בהן טומאה דהכל הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרים מטומאת כלי מתכות דאורייתא אלא משום טומאת כלי זכוכית דרבנן שאין לו לחזור לאבר וכו׳ [לעיל יד:]. **כלי זכוכית שניקבו.** שנטמאו ונקבן לטהרן שטומאתן. **אבר.** טיפרא לקטום את הנקב. **ר״מ מטמא.** לומר שמזרו לטומאתן יבנה ואף על פי שלא נגעו שוב בטומאתה ואף על פי שאין כלי זכוכית חוזרין לטומאתן יבנה כדאמר בפרק קמא דשבת (מח.) שלא גזרו חזרה טומאה בכלי מתכות הוי מתר הואיל ואתאבר מעמידו בכלי מתכות דמו דהכל הולך אחר המעמיד [ר״ה יט.]. **וחכמים מטהרין.** דעיקרו כלי זכוכית הן ולא חזי בתר המעמיד, עניין אחר, כלי זכוכית מטהרין דרבנן שאין לו לחזור לאבר וכו׳ [ר״מ] מטומאן טומאת כלי מתכות דאורייתא אם נגע בהן טומאה דהכל הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרים מטומאת כלי מתכות דאורייתא אלא משום טומאת כלי זכוכית דרבנן שאין לו לחזור לאבר וכו׳ [שם:].

מסורת הש״ס עם הוספות

ה) [לעיל יד:]. **ו)** נדה נג: טהרות פ״ד מ״ה, **ז)** מקוואות פ״ט [משנה ה], **ח)** [לקמן ס.], **ט)** ר״מ דף יט. ע״ש, **י)** מו״ק דה:, **יא)** חולין לה רע״ב, **יב)** תו״כ שמיני סוף פרשה ז, **יג)** שז. ושם ד״ה עבדי, **יד)** [ימנות קפ.], **טו)** [ע״ע מוקפות גיטין ח: ד״ה דגזרו], **יז)** אהלות פ״ח מ״ב (ועיין מהר״ם), **יח)** משנה ד.

רבינו חננאל

גושה שהוא קרקע עצמו כדכתיב (איוב ז) וגושו עפר. **לתלות.** כלומר טומאתה בספק לפיכך קדשים הנוגעים בה תולין לא אוכלין ולא שורפין. **ועל אוירן ולא כלום.** כלומר אם נכנסה התרומה בשידה תיבה ומגדל ולא נחה בקרקע חוצה לארץ אלא באוירה ולא כלום ורבנן דשמונ׳ שנה גזרו על אוירה נמי לתלות ואתו רבנן דבאושא גזרו תרומה שנגעה בגוש חוצה לארץ לשרפה ועל אוירה כדקאי [קאי] לתלות. **על כלי זכוכית** מ״ט גזרו יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן טומאה בהן א״ר שמעון בן לקיש הואיל ותחלת בריתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס. **ואקשינן** אם ככלי חרס הן לא יטהרו במקוה אלמה תנן ואלו חוצצין בכלים הזפת וחמר בכלי זכוכית (ושביק) מכלל שאם אין עליה דבר חוצץ עלתה להן טבילה ונטהרו. **ושנינן** האי בכלי זכוכית שניקבו והטיפו לתוכן אבר וסתם הנקב והעמיד המשקין מלצאת

הגהות הב״ח

(א) **גמרא** למימרא דתחלה חדא גזרה: **(ב)** רש״י ד״ה אמו אינהו יוסי ויוסף: **(ג)** תוס׳ ד״ה ואאוירא וכו׳ ה״פ משום אוירא ממש גזרו:

הגהות וציונים

(א) כאן מקומו של התו״י דלעיל יד ע״ב אות א, ועיין שם בהגו״צ: **(ב)** [צ״ל **שהוא** וכן איתא במשנה] (גילון): **(ג)** בדפו״י ליתא **אי״ר יוחנן** (גלילון) עיין הגהות מלא הרועים ועש״ן: **(ד)** כת״י ״בדקב״, וכ״ה בר״ש ובר״ב בטהרות ועי׳ תו״ש שם: **(ה)** דפו״י **כדפ׳**, בר״ש טהרות **״כדפרישית** בכולהו״: **(ו)** **רבינו תם** (כ״ה בתוס׳ גיטין ח ע״ב) ועיין בתוס׳ הרא״ש דמביא ה״אי נמי״ דלעיל בשם ר״ת: **(ז)** נדצ״ל ועל **פפק** בגדי עם הארץ (בארות המים): **(ח)** נדצ״ל דקאמר **חיינו** דחיישינן שמא וכו׳ שרוקו **טמא** **כדפרישית:** **(ט)** נדצ״ל **הכא** קרי מעמיד **לזה המעמיד** מה (באה״מ):